Warszawa, dnia 30 grudnia 2015 r.

Poz. 2297

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI[1)]

z dnia 17 grudnia 2015 r.

w sprawie wprowadzenia programu zwalczania wścieklizny (*Rabies*)

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539 oraz z 2015 r. poz. 266 i 470) zarządza się, co następuje:

§ 1. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się program zwalczania wścieklizny (*Rabies*) na 2016 r., który jest określony w załączniku do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *K. Jurgiel*

---

1) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1906).

Załącznik do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia 17 grudnia 2015 r. (poz. 2297)

PROGRAM ZWALCZANIA WŚCIEKLIZNY (RABIES) – CZĘŚĆ I

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Wścieklizna (Rabies)

Wniosek o współfinansowanie na rok: 2016

Dane kontaktowe (imię i nazwisko, telefon, faks, e-mail): Paweł Makowski, +48 22 623 25 83, +48 22 623 14 08, pawel.makowski@wetgiw.gov.pl

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie wścieklizny

W okresie międzywojennym oraz w pierwszych latach po II wojnie światowej głównym nosicielem wścieklizny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej były psy. Wprowadzenie w 1949 r. obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliźnie pozwoliło na znaczne ograniczenie występowania tej choroby. Liczba zachorowań na wściekliznę wśród zwierząt obniżyła się z ponad 3600 w 1946 r. do 73 w 1956 r. Problem wścieklizny pojawił się ponownie, kiedy zaczęto rejestrować coraz więcej przypadków tej choroby w środowisku zwierząt wolno żyjących. W latach 1946–1956 wśród zwierząt dzikich zgłaszano rocznie od 1 do 6 przypadków wścieklizny. W 1957 r. nie zanotowano żadnego takiego przypadku, natomiast w latach następnych zauważalny był wzrost zachorowań wśród zwierząt dzikich – w szczególności u lisów. Pod koniec lat siedemdziesiątych liczba zachorowań u zwierząt dzikich przekraczała liczbę zachorowań u zwierząt domowych.

W 1990 r. w Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono 2045 przypadków wścieklizny, w tym 1668 przypadków wśród zwierząt dzikich (1374 przypadki u lisów). Najwięcej przypadków tej choroby zanotowano w ówczesnych województwach: poznańskim (157), opolskim (139), koszalińskim (133), szczecińskim (130), bydgoskim (123) oraz słupskim (103). Pojedyncze przypadki odnotowano w lubelskim, łomżyńskim, łódzkim oraz przemyskim, natomiast nie odnotowano ich w bialskopodlaskim.

W 1991 r. stwierdzono 2287 przypadków wścieklizny, w tym 1864 u zwierząt dzikich, z czego 1513 przypadków u lisów. Wścieklizny nie odnotowano

w ówczesnym województwie lubelskim, a pojedyncze przypadki wystąpiły w przemyskim, łódzkim, łomżyńskim oraz krośnieńskim.

W 1992 r. stwierdzono 3084 przypadki wścieklizny, w tym u zwierząt dzikich 2549, z czego 2079 u lisów.

Z uwagi na rozprzestrzenianie się wścieklizny w 1993 r. rozpoczęto akcję doustnych szczepień przeciwko wściekliźnie lisów wolno żyjących.

W 1993 r. stwierdzono 2648 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2166 u zwierząt dzikich, z czego 1803 u lisów.

W 1994 r. stwierdzono 2238 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym u zwierząt dzikich 1788, z czego 1506 u lisów.

W 1995 r. stwierdzono 1973 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1528 u zwierząt dzikich, z czego 1280 u lisów.

W 1996 r. stwierdzono 2527 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2064 u zwierząt dzikich, z czego 1779 u lisów.

W 1997 r. stwierdzono 1494 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1239 u zwierząt dzikich, z czego 1091 u lisów.

Efektem nieustającego przeprowadzania szczepień w zachodniej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej był spadek liczby przypadków wścieklizny, a także brak jej występowania od dłuższego czasu na terenach województw: zachodniopomorskiego, lubuskiego i dolnośląskiego.

W 1998 r. stwierdzono 1329 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 1120 u zwierząt dzikich, z czego 927 u lisów.

W 1999 r. stwierdzono 1148 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 721 u lisów.

W 2000 r. stwierdzono 2224 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1583 u lisów, a w 2001 r. stwierdzono 2964 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 2224 u lisów.

W trakcie przeprowadzanych akcji szczepień zaobserwowano „przemieszczanie się” wścieklizny do wschodniej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czyli na obszary nieobjęte do tej pory szczepieniami, oraz występowanie pojedynczych przypadków wścieklizny na terenach przygranicznych z Republiką Czeską.

W 2002 r. liczba przypadków wścieklizny u zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 1119, z czego 1038 przypadków zanotowano

u zwierząt dzikich, w tym 884 u lisów. W 2002 r. największą liczbę przypadków wścieklizny zanotowano w województwie wielkopolskim – 339.

W 2003 r. stwierdzono 388 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 314 u zwierząt dzikich, z czego 233 u lisów.

W 2004 r. stwierdzono 136 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 114 u zwierząt dzikich, z czego 86 u lisów.

W 2005 r. stwierdzono 138 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 102 u zwierząt dzikich, z czego 84 u lisów.

W 2006 r. stwierdzono 82 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 63 u zwierząt dzikich, z czego 43 u lisów.

W 2007 r. stwierdzono 70 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 55 u zwierząt dzikich, z czego 42 u lisów.

W 2008 r. stwierdzono 29 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 24 u zwierząt dzikich, z czego 19 u lisów.

W 2009 r. stwierdzono 8 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 8 u zwierząt dzikich, z czego 6 u lisów.

W 2010 r. liczba przypadków wścieklizny ponownie wzrosła. W roku tym zanotowano 151 przypadków, z czego 145 przypadków stwierdzono u zwierząt innych niż nietoperze. Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano w województwie małopolskim oraz w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. W województwie małopolskim stwierdzono najwięcej przypadków wścieklizny (118). W 2010 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 84,90% i 89,15%.

W 2011 r. stwierdzono 160 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 156 u zwierząt innych niż nietoperze. Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwie małopolskim (60) i podkarpackim (63). Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano w województwie śląskim i warmińsko-mazurskim oraz w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. W województwie śląskim stwierdzono 1 przypadek, natomiast w województwie warmińsko-mazurskim stwierdzono 6 przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze. W 2011 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 79,50% i 86,49%.

W 2012 r. stwierdzono 257 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 254 u zwierząt innych niż nietoperze. Najwięcej przypadków zanotowano w

województwie małopolskim (24) i podkarpackim (213). Wściekliznę u zwierząt innych niż nietoperze stwierdzono jedynie w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. W 2012 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 79,29% i 87,10%.

W 2013 r. stwierdzono 204 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 196 u zwierząt innych niż nietoperze. Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano w województwie świętokrzyskim oraz w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim, z wyjątkiem województwa podlaskiego, śląskiego i warmińsko-mazurskiego. W województwie świętokrzyskim stwierdzono 2 przypadki wścieklizny. Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwie małopolskim (58) i podkarpackim (121). W 2013 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 75,11% i 86,05%.

W 2014 r. stwierdzono 105 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 98 u zwierząt innych niż nietoperze. Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano w województwie podlaskim oraz w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. W województwie podlaskim stwierdzono 4 przypadki wścieklizny. Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwie małopolskim (81). W 2014 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 59,77% i 88,27%.

Od 2002 r., w którym doustnymi szczepieniami lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie objęto całe terytorium kraju, liczba przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze zmniejszała się systematycznie aż do 2009 r. W 2010 r. wściekliznę stwierdzono w województwie małopolskim po kilku latach jej nieobecności. Podejrzewa się, że powódź, która wystąpiła bezpośrednio po wiosennej akcji szczepień, mogła wpłynąć negatywnie na uodpornienie lisów przeciwko wściekliźnie w tym województwie. Pojawienie się wścieklizny po 2010 r. w województwie śląskim i świętokrzyskim było prawdopodobnie spowodowane migracją zakażonych dzikich zwierząt z obszaru województwa małopolskiego. Ponadto, podejrzewa się, że wzrost liczby przypadków w województwie podkarpackim po 2010 r. był również konsekwencją sytuacji epizootycznej w województwie małopolskim. Natomiast ponowne pojawienie się wścieklizny w tym okresie w województwie podlaskim i warmińsko-mazurskim było prawdopodobnie

wynikiem migracji zakażonych dzikich zwierząt z terytorium Białorusi i Federacji Rosyjskiej (Obwód Kaliningradzki).

W okresie po 2009 r. największą liczbę przypadków wścieklizny stwierdzono w województwie małopolskim i podkarpackim.

Główną przeszkodą i ograniczeniem w zwalczaniu wścieklizny w południowo-wschodniej części Polski wydają się być trudności w uodparnianiu lisów bytujących w bezpośrednim sąsiedztwie siedzib ludzkich, np. na obszarach miejskich i podmiejskich. Znaczna część przypadków wścieklizny w województwie małopolskim i podkarpackim została bowiem stwierdzona w ostatnich latach w okolicy zabudowań.

Szczegółowe dane dotyczące występowania wścieklizny u zwierząt w Polsce w latach 2009–2014 zawierają załączniki nr 1–6 do programu.

Poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących utrzymuje się w ostatnich latach na wysokim poziomie. Spadek poziomu uodpornienia w 2014 r. spowodowany był zastąpieniem testu RFFIT testem ELISA, który ma odmienną charakterystykę. W 2014 r. część próbek w ramach badania serologicznego została bowiem przebadana testem ELISA.

3. Opis przedłożonego programu

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, z późn. zm.), wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ww.ustawy).

Lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zgodnie z art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, podlegają obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliźnie, przeprowadzanemu przez wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie (Dz. U. poz. 1737) szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub śmigłowca, lub wykładana ręcznie dwa razy do roku na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa nie stwierdzono

wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa nie stwierdzono wścieklizny w okresie co najmniej trzech kolejnych lat.

W przypadku stwierdzenia wścieklizny na terenie województwa, w którym nie stwierdzono wścieklizny w okresie co najmniej trzech kolejnych lat, wojewódzki lekarz weterynarii wyznacza obszar o promieniu co najmniej 50 km od ogniska wścieklizny, zwany dalej „strefą ochronną”. Szczepienia ochronne w strefie ochronnej przeprowadza się dwa razy do roku przez okres trzech kolejnych lat od dnia stwierdzenia wścieklizny w tej strefie. Szczepienia ochronne w strefie ochronnej można przeprowadzić raz w roku, jeżeli w strefie ochronnej nie stwierdzono wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat.

Natomiast w przypadku istnienia ryzyka przeniesienia wścieklizny z innej części województwa lub z innego województwa, lub z obszaru położonego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej wojewódzki lekarz weterynarii może wyznaczyć na terenie województwa obszar o szerokości co najmniej 50 km, na którym przeprowadza się szczepienia ochronne.

Jeżeli na obszarach, na których przeprowadzono szczepienia ochronne, wystąpiła katastrofa naturalna w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2014 r. poz. 333, z późn. zm.) mogąca ujemnie wpłynąć na podjęcie szczepionki przez lisy lub stwierdzono pogorszenie sytuacji epizootycznej w odniesieniu do wścieklizny, dopuszcza się przeprowadzenie dodatkowych szczepień ochronnych.

Liczba dawek szczepionki nie może być mniejsza niż 20 dawek na 1 km^2 powierzchni, na której przeprowadza się szczepienia ochronne.

Na konieczność przeprowadzania lub częstotliwość szczepień ochronnych lisów wolno żyjących nie ma wpływu występowanie wścieklizny u nietoperzy.

Badania monitoringowe wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Zgodnie z tym rozporządzeniem, w celu kontroli wścieklizny pobiera się do

badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdych 100 km^2 obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliźnie. Natomiast w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których w badaniu laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

Realizacja programu w odniesieniu do gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę, innych niż lisy wolno żyjące, polega na zwalczaniu wścieklizny zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. Nr 13, poz. 103).

4. Środki przewidziane w programie

4.1. Skrócony opis środków przewidzianych w programie

Rok: 2016

☒ kontrola

☒ badania

☒ szczepienia

☒ zwalczanie, kontrola lub monitorowanie

4.2. Organizacja, nadzór i rola wszystkich zainteresowanych stron biorących udział w programie

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków pochodzących z Unii Europejskiej informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami Unii Europejskiej.

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu jest na poziomie krajowym Główny Lekarz Weterynarii.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programu została określona w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1482, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 11

marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 256, z późn. zm.) wyznaczono jako krajowe laboratorium referencyjne dla wścieklizny Laboratorium Zakładu Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

Zgodnie z art. 56 ust. 5 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii.

Diagnostyka wścieklizny przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej jest przeprowadzana przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, z wykorzystaniem następujących badań:

1) immunofluorescencji odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym;

2) izolacji wirusa wścieklizny na kulturach komórkowych neuroblastomy;

3) genotypizacji izolatów wirusa wścieklizny.

Badania immunofluorescencji odcisków mózgowych przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny wykonuje się w zakładach higieny weterynaryjnej. Izolację wirusa wścieklizny przeprowadza się w zakładach higieny weterynaryjnej lub krajowym laboratorium referencyjnym dla wścieklizny. Badania genotypizacji wykonywane są w krajowym laboratorium referencyjnym dla wścieklizny.

Badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolno żyjących są przeprowadzane przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej. Monitoring wykonuje się przy zastosowaniu:

1) immunofluorescencji odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny;

2) szlifów kostnych żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracyklin);

3) testu ELISA – określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy;

4) różnicowania szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych;

5) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny na obszarze objętym szczepieniem.

Badania immunofluorescencji odcisków mózgowych, szlifów kostnych żuchwy oraz ELISA wykonywane w ramach monitoringu przeprowadzane są w zakładach higieny weterynaryjnej, natomiast badania różnicowania szczepów wirusa wścieklizny przeprowadzane są w krajowym laboratorium referencyjnym dla wścieklizny.

Badania potwierdzające wykonuje się, jeśli zachodzi taka konieczność, w krajowym laboratorium referencyjnym dla wścieklizny przy użyciu metod zgodnych z podręcznikiem OIE.

Zwalczanie wścieklizny jest wspierane przez powołaną grupę doradczą.

4.3. Opis regionów administracyjnych Rzeczypospolitej Polskiej, na których program ma być wdrożony

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa - km^2	Powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie - km^2
dolnośląskie	19 947	0
kujawsko-pomorskie	17 972	0
lubelskie	25 122	22 278
lubuskie	13 988	0
łódzkie	18 219	0
małopolskie	15 183	15 183
mazowieckie	35 558	18 970[a)]
opolskie	9 412	0
podkarpackie	17 845	16 315
podlaskie	20 187	19 175
pomorskie	18 310	2 402[b)]
śląskie	12 334	10 135
świętokrzyskie	11 710	10 501
warmińsko-mazurskie	24 173	21 483
wielkopolskie	29 827	0
zachodniopomorskie	22 892	0
Razem	312 679	136 442

[a)] dotyczy powiatu białobrzeskiego z wyłączeniem gminy Promna, powiatu garwolińskiego, powiatu kozienickiego, powiatu lipskiego, powiatu łosickiego, powiatu makowskiego, powiatu mińskiego, powiatu ostrołęckiego i m. Ostrołęka, powiatu ostrowskiego, powiatu otwockiego, powiatu przasnyskiego, powiatu

przysuskiego, powiatu radomskiego i m. Radom, powiatu siedleckiego i m. Siedlce, powiatu sokołowskiego, powiatu szydłowieckiego, powiatu węgrowskiego, powiatu wołomińskiego, powiatu wyszkowskiego oraz powiatu zwoleńskiego.

b) dotyczy obszaru położonego na wschód od rzeki Wisły (powiat kwidzyński, malborski, nowodworski i sztumski).

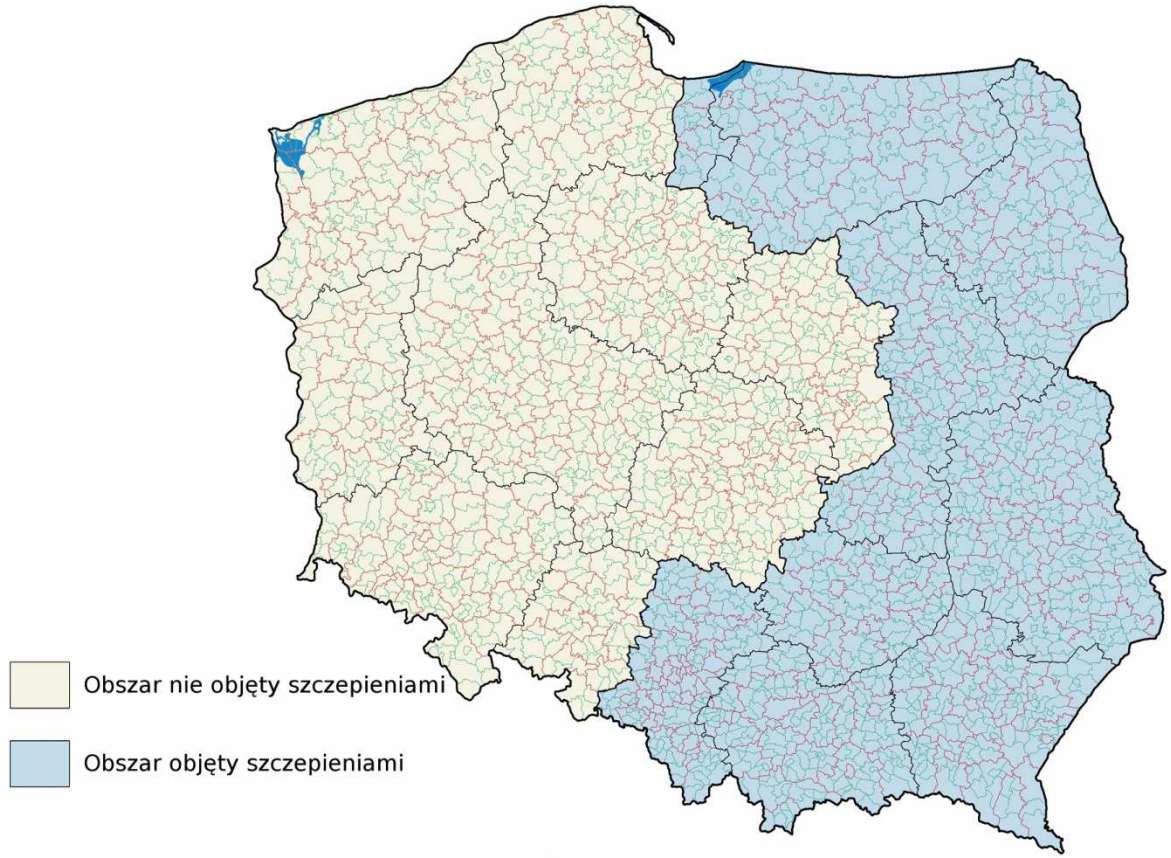

Rys. 1. Mapa obszarów objętych szczepieniem w 2016 r.

Szczepienia lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie obejmą całe województwo lubelskie, małopolskie, podkarpackie, podlaskie, śląskie, świętokrzyskie oraz warmińsko-mazurskie. Szczepienia obejmą również część województwa pomorskiego położoną na wschód od linii rzeki Wisły, tj. powiat kwidzyński, malborski, nowodworski i sztumski, oraz część województwa mazowieckiego, tj. powiat białobrzeski z wyłączeniem gminy Promna, powiat garwoliński, powiat kozienicki, powiat lipski, powiat łosicki, powiat makowski, powiat miński, powiat ostrołęcki i m. Ostrołęka, powiat ostrowski, powiat otwocki, powiat przasnyski, powiat przysuski, powiat radomski i m. Radom, powiat siedlecki i m. Siedlce, powiat sokołowski, powiat szydłowiecki, powiat węgrowski, powiat wołomiński, powiat wyszkowski i powiat zwoleński.

Wskazane w programie obszary objęte doustnymi szczepieniami lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie w 2016 r. są prognozą opracowaną na początku 2015 r. Zasięg obszarów może ulec zmianie ze względu na konieczność wzięcia pod uwagę sytuacji epizootycznej w odniesieniu do wścieklizny na początku 2016 r.

W przypadku wystąpienia sytuacji, o której mowa w § 3 ust. 1, lub sytuacji, o której mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie, powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie może ulec zmianie.

4.4. Opis środków przewidzianych w programie

4.4.1. Powiadomienie o chorobie

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 42 ww. ustawy, w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby obowiązek niezwłocznego zawiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta) dotyczy posiadaczy zwierząt oraz wszystkich osób mających kontakt ze zwierzętami, w szczególności przy wykonywaniu obowiązków służbowych lub zawodowych. Wójt (burmistrz lub prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu zawiadomienia. Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu zawiadomienia, jeżeli na jego podstawie podejrzewa wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

4.4.2. Zwierzęta i populacja zwierząt objęte programem

Na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programem objęte są wszystkie gatunki zwierząt wrażliwych na wściekliznę, przy czym doustnym szczepieniem przeciwko wściekliźnie objęta jest jedynie populacja lisów wolno żyjących na obszarze określonym w pkt 4.3. programu.

4.4.3. Identyfikacja zwierząt i rejestracja gospodarstw

Nie dotyczy.

4.4.4. Kwalifikacja zwierząt i stad

Nie dotyczy.

4.4.5. Zasady przemieszczania zwierząt

Nie dotyczy.

4.4.6. Zastosowane badania i plany pobierania próbek

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem szczepień wykorzystywane są następujące badania i analizy:

1) badania serologiczne - test ELISA;

2) badania wirusologiczne i immunochemiczne:

a) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym (FAT - fluorescent antibody test), zgodnie z podręcznikiem OIE (rozdział 2.1.13 B.1.c.i) – test w kierunku wścieklizny,

b) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny,

c) izolacja wirusa w hodowli komórek mysiej neuroblastomy (RTCIT – rapid tissue culture infection test), zgodnie z podręcznikiem OIE (rozdział 2.1.13 B.1.c.ii);

3) inne badania – badanie na obecność markera (TC).

Monitoring szczepień w Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje przeprowadzenie następujących badań:

a) immunofluorescencja odcisków mózgowych (FAT) – w celu oceny skuteczności szczepień;

b) test ELISA – w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych;

c) badanie na obecność markera (TC) – w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące;

d) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny – w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych.

Badania monitoringowe (FAT, ELISA, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie przeprowadza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z tym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdych 100 km^2 obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliźnie. Natomiast w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których badaniem laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

Ponadto, do badań diagnostycznych w kierunku wścieklizny pobiera się tkankę mózgową zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Badanie izolacji wirusa w hodowli komórek mysiej neuroblastomy (RTCIT) przeprowadza się na próbkach pobranych od zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite, w przypadku potencjalnej ekspozycji człowieka na wirus wścieklizny lub w przypadku konieczności potwierdzenia wyniku badania immunofluorescencji odcisków mózgowych (FAT).

Wiek lisów odstrzelonych w ramach monitoringu określany jest w podziale na młode i dorosłe zwierzęta. Wyniki badań monitoringowych są analizowane, biorąc pod uwagę również ten czynnik.

Badania monitoringowe (FAT, ELISA, TC)

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa – km^2	Powierzchnia objęta szczepieniami – km^2	Całkowita powierzchnia bytowania lisów wolno żyjących na terenie województwa, z której lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych – km^2	Liczba lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach monitoringu, w ciągu roku – 8 lisów/100 km^2
1	2	3	4	5 = (4 x 8/100)
dolnośląskie	19 947	0	0	0
kujawsko-pomorskie	17 972	0	0	0
lubelskie	25 122	22 278	22 208	1 777
lubuskie	13 988	0	0	0
łódzkie	18 219	0	0	0
małopolskie	15 183	15 183	15 183	1 215
mazowieckie	35 558	18 970 [a)]	18 970 [a)]	1 518[a)]
opolskie	9 412	0	0	0
podkarpackie	17 845	16 315	16 315	1 305
podlaskie	20 187	19 175	16 754	1 340
pomorskie	18 310	2 402[b)]	2 402[b)]	192[b)]
śląskie	12 334	10 135	10 131	810

świętokrzyskie	11 710	10 501	10 500	840
warmińsko-mazurskie	24 173	21 483	21 483	1 719
wielkopolskie	29 827	0	0	0
zachodniopomorskie	22 892	0	0	0
RAZEM	312 679	136 442	133 946	10 716

a) dotyczy powiatu białobrzeskiego z wyłączeniem gminy Promna, powiatu garwolińskiego, powiatu kozienickiego, powiatu lipskiego, powiatu łosickiego, powiatu makowskiego, powiatu mińskiego, powiatu ostrołęckiego i m. Ostrołęka, powiatu ostrowskiego, powiatu otwockiego, powiatu przasnyskiego, powiatu przysuskiego, powiatu radomskiego i m. Radom, powiatu siedleckiego i m. Siedlce, powiatu sokołowskiego, powiatu szydłowieckiego, powiatu węgrowskiego, powiatu wołomińskiego, powiatu wyszkowskiego oraz powiatu zwoleńskiego.

b) dotyczy obszaru położonego na wschód od rzeki Wisły (powiat kwidzyński, malborski, nowodworski i sztumski).

W przypadku wystąpienia sytuacji, o której mowa w § 3 ust. 1, lub sytuacji, o której mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie, powierzchnia objęta szczepieniami może ulec zmianie, a w związku z tym zmianie może ulec liczba lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach monitoringu, oraz liczba badań diagnostycznych określona w pkt 7.1.1 programu.

4.4.7. Zastosowane szczepionki i programy szczepień

Stosowane szczepionki zgodne z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE), Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz standardami Unii Europejskiej (Raport Komitetu Naukowego ds. Zdrowia Zwierząt i Ochrony Zwierząt przyjęty w dniu 23 października 2002 r.) dopuszczone zostały do stosowania w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z odrębnymi przepisami krajowymi. Szczepionkami obecnie zarejestrowanymi w Rzeczypospolitej Polskiej są Fuchsoral (SAD B19) i Lysvulpen (SAD Bern). Jest dostępna także szczepionka Rabigen SAG2 (SAG2) zarejestrowana w Europejskiej Agencji Leków (EMEA). Szczepionki

używane w akcji szczepień są wybierane w trybie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.). W celu kontroli jakości szczepionka jest poddawana badaniu w kierunku określenia miana wirusa wścieklizny w krajowym laboratorium referencyjnym. W 2016 r. planowane jest poddanie 45 serii szczepionki badaniom określenia miana wirusa wścieklizny.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub śmigłowca, lub wykładana ręcznie dwa razy do roku na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa nie stwierdzono wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa nie stwierdzono wścieklizny w okresie co najmniej trzech kolejnych lat.

W przypadku stwierdzenia wścieklizny na terenie województwa, w którym nie stwierdzono wścieklizny w okresie co najmniej trzech kolejnych lat, wojewódzki lekarz weterynarii wyznacza obszar o promieniu co najmniej 50 km od ogniska wścieklizny, zwany dalej „strefą ochronną”. Szczepienia ochronne w strefie ochronnej przeprowadza się dwa razy do roku przez okres trzech kolejnych lat od dnia stwierdzenia wścieklizny w tej strefie. Szczepienia ochronne w strefie ochronnej można przeprowadzić raz w roku, jeżeli w strefie ochronnej nie stwierdzono wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat.

Natomiast w przypadku istnienia ryzyka przeniesienia wścieklizny z innej części województwa lub z innego województwa, lub z obszaru położonego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej wojewódzki lekarz weterynarii może wyznaczyć na terenie województwa obszar o szerokości co najmniej 50 km, na którym przeprowadza się szczepienia ochronne.

Jeżeli na obszarach, na których przeprowadzono szczepienia ochronne, wystąpiła katastrofa naturalna w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej mogąca ujemnie wpłynąć na podjęcie szczepionki przez

lisy lub stwierdzono pogorszenie sytuacji epizootycznej w odniesieniu do wścieklizny, dopuszcza się przeprowadzenie dodatkowych szczepień ochronnych.

Na konieczność przeprowadzania lub częstotliwość szczepień ochronnych lisów wolno żyjących nie ma wpływu występowanie wścieklizny u nietoperzy.

Odległości między liniami przelotowymi, na których wykonywany jest zrzut szczepionki z samolotu lub śmigłowca, wynoszą 500 m. Samoloty wyposażone są w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie, czy samoloty/śmigłowce poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki. W okresie dystrybucji szczepionki wojewódzki lekarz weterynarii codziennie otrzymuje dane dotyczące jej zrzutu i sprawdza, czy zrzut szczepionki odbył się prawidłowo. Są to następujące dane:

1) z urządzenia nawigacyjnego;

2) z urządzenia rejestrującego zrzut szczepionki.

Wyłożenie ręczne szczepionki odbywa się w miejscach bytowania lisów wolno żyjących na obszarach, na których zrzut szczepionki z samolotu/śmigłowca nie jest możliwy lub nie jest możliwe jego optymalne wykonanie. Dotyczy to głównie miejskich i podmiejskich obszarów. Wykładanie ręczne szczepionki ma na celu uzyskanie uodpornienia u lisów bytujących na tych obszarach, odbywa się pod nadzorem przedstawiciela Inspekcji Weterynaryjnej i jest udokumentowane.

Dystrybucja szczepionki odbywa się w województwach w ramach wiosennej i jesiennej akcji szczepień. Terminy akcji szczepień uzgadniane są pomiędzy wojewódzkimi lekarzami weterynarii województw sąsiadujących ze sobą.

Szczepionka jest przechowywana i transportowana w warunkach określonych przez producenta. Wojewódzki lekarz weterynarii sprawuje nadzór nad warunkami temperaturowymi, w jakich szczepionka jest transportowana i przechowywana na lotnisku, z którego odbywa się jej zrzut.

Liczba dawek szczepionki rozrzucana z samolotu lub śmigłowca wynosi 25 dawek na 1 km^2 powierzchni objętej zrzutem szczepionki w:

1) części województwa mazowieckiego położonej na wschód od linii wyznaczonej wzdłuż długości geograficznej 22° 50’ E;
2) części województwa podlaskiego położonej na północ od linii wyznaczonej wzdłuż szerokości geograficznej 53° 50’ N oraz części położonej na wschód od linii wyznaczonej wzdłuż długości geograficznej 22° 50’ E;
3) części województwa warmińsko-mazurskiego położonej na północ od linii wyznaczonej wzdłuż szerokości geograficznej 53° 50’ N.

Natomiast w całym województwie małopolskim, podkarpackim i świętokrzyskim oraz w części województwa lubelskiego położonej na wschód od linii wyznaczonej wzdłuż długości geograficznej 22° 50’ E liczba dawek szczepionki rozrzucanych z samolotu lub śmigłowca wynosi 30 dawek na 1 km^2 powierzchni objętej zrzutem szczepionki.

Na pozostałym obszarze objętym szczepieniami liczba dawek szczepionki rozrzucana z samolotu lub śmigłowca wynosi 20 dawek na 1 km^2.

Liczba dawek szczepionki wykładana ręcznie wynosi 30–40 dawek na 1 km^2 powierzchni, na której stosuje się ten rodzaj dystrybucji szczepionki. W województwie małopolskim i podkarpackim obszar objęty wyłożeniem ręcznym nie przekracza 4% całkowitego obszaru, na którym wykonuje się szczepienia, a liczba dawek szczepionki wykładanych ręcznie nie przekracza 4% całkowitej liczby dawek szczepionki podlegających dystrybucji w ramach akcji szczepień. W pozostałych województwach pokrytych szczepieniami obszar objęty wyłożeniem ręcznym nie przekracza 1% całkowitego obszaru, na którym wykonuje się szczepienia, a liczba dawek szczepionki wykładanych ręcznie nie przekracza 1% całkowitej liczby dawek szczepionki podlegających dystrybucji w ramach akcji szczepień.

Liczba dawek szczepionki jest wyższa niż 20 dawek na 1 km^2 w części obszarów objętych szczepieniem ze względu m.in. na sytuację epizootyczną na tych obszarach oraz obszarach z nimi graniczących lub liczebność populacji lisa. Liczba dawek szczepionki na 1 km^2 powierzchni objętej szczepieniem może ulec zmianie zgodnie z § 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie, a w związku z tym zmianie może ulec liczba dawek szczepionki określona w ust. 7.3.2 programu.

Strategia szczepień w południowo-wschodniej Polsce, czyli na obszarach najbardziej dotkniętych chorobą, oparta jest przede wszystkim o wzmożony nadzór nad dystrybucją szczepionki oraz wzrost liczby dawek szczepionki wykładanych ręcznie.

4.4.8. Informacje i ocena dotycząca środków bezpieczeństwa biologicznego (zarządzanie i infrastruktura) obowiązujących w zaangażowanych gospodarstwach

Nie dotyczy.

4.4.9 Środki w przypadku wyniku dodatniego

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny, w przypadku stwierdzenia choroby powiatowy lekarz weterynarii wyznacza ognisko choroby oraz obejmuje je nadzorem, niezwłocznie powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o wyznaczeniu ogniska choroby oraz wyznacza obszar zagrożony wokół ogniska choroby.

Powiatowy lekarz weterynarii podejmuje również pozostałe czynności, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny.

4.4.10. System odszkodowań dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi i zabitych

Nie dotyczy.

4.4.11. Kontrola wdrażania programu i sprawozdawczość

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej – informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami Unii Europejskiej.

5. Korzyści programu

Celem programu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest spadek o 10% liczby przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze, w porównaniu do roku 2014.

Szacunkowe koszty programu zostały dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2016.

6. Dane epidemiologiczne dotyczące rozwoju choroby w ciągu ostatnich pięciu lat

6.1. Rozwój choroby:

6.1.1. Dane dotyczące stad

Nie dotyczy.

6.1.2. Dane dotyczące zwierząt

Nie dotyczy.

6.2. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

Rok: 2014

Region	Gatunek/kategoria zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	1 106	49
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	16 621	24
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	16	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	119	0
Terytorium	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	RFFIT	6 561	5 011

Rzeczypospolitej Polskiej					
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	ELISA	6 383	2 726
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Inne badanie	TC	16 756	14 791
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	2 602	32
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	295	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	1 272	0
Razem				51 731	

Rok: 2013

Region	Gatunek/kategoria zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia	1 077	123

Polskiej		wirusologiczne	wścieklizny		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	21 412	12
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	43	1
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	75	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	RFFIT	17 049	12 805
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Inne badanie	TC	21 547	18 541
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	2 489	67
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	448	2
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	980	1

Razem				65 120	

Rok: 2012

Region	Gatunek/kategoria zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	1 156	176
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	21 822	24
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	70	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	50	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	RFFIT	16 714	13 271
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	FAVN	73	39
Terytorium	Lisy wolno żyjące	Inne badanie	TC	21 976	19 141

Rzeczypospolitej Polskiej					
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	2 599	57
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	573	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	853	2
Razem				65 886	

Rok: 2011

Region	Gatunek/kategoria zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	1 290	80
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	22 299	22
Terytorium Rzeczypospolitej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub	MIT	90	3

Polskiej		wirusologiczne			
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	80	53
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	RFFIT	16 130	12 823
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Inne badanie	TC	22 421	19 393
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	2 619	57
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	735	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	607	18
Razem				66 271	

Rok: 2010

Region	Gatunek/kategoria zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	980	102
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	23 178	15
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	98	1
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	112	72
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	RFFIT	16 319	13 855
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Inne badanie	TC	22 486	20 047
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	2 551	34
Terytorium Rzeczypospolitej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub	MIT	920	3

Polskiej		wirusologiczne			
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta inne niż lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	437	6
Razem				67 081	

6.3. Dane dotyczące zakażenia

Nie dotyczy.

6.4. Dane dotyczące statusu stad pod koniec każdego roku

Nie dotyczy.

6.5. Dane dotyczące programów szczepień lub leczenia

Nie dotyczy.

6.6. Dane dotyczące dzikich zwierząt

6.6.1. Oszacowanie liczebności populacji dzikich zwierząt

Rok: 2014

Region	Gatunek zwierząt	Metody szacowania	Szacunki liczebności populacji
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lis wolno żyjące	Statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam	204 100
Razem			204 100

Rok: 2013

Region	Gatunek zwierząt	Metody szacowania	Szacunki liczebności populacji
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam	213 300
Razem			213 300

Rok: 2012

Region	Gatunek zwierząt	Metody szacowania	Szacunki liczebności populacji
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam	209 200

Razem	209 200

Rok: 2011

Region	Gatunek zwierząt	Metody szacowania	Szacunki liczebności populacji
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam	211 900
Razem			211 900

Rok: 2010

Region	Gatunek zwierząt	Metody szacowania	Szacunki liczebności populacji
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam	198 300
Razem			198 300

6.6.2. Nadzór nad chorobami i inne badania w odniesieniu do dzikich zwierząt

Rok: 2014

Region	Gatunki zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	1 106	49
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	16 621	24
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	16	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	119	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	RFFIT	6 561	5 011
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	ELISA	6 383	2 726
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Inne badanie	TC	16 756	14 791
Terytorium Rzeczypospolitej	Zwierzęta wolno żyjące inne niż lisy	Badanie mikrobiologiczne lub	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia	837	16

Polskiej		wirusologiczne	wścieklizny		
Razem				48 399	

Rok: 2013

Region	Gatunki zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	1 077	123
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	21 412	12
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	43	1
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	75	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	RFFIT	17 049	12 805
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Inne badanie	TC	21 547	18 541
Terytorium	Zwierzęta wolno	Badanie	FAT - badanie przy	776	25

Rzeczypospolitej Polskiej	żyjące inne niż lisy	mikrobiologiczne lub wirusologiczne	wystąpieniu podejrzenia wścieklizny		
Razem				61 979	

Rok: 2012

Region	Gatunki zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	1 156	176
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	21 822	24
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	70	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	50	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	RFFIT	16 714	13 271
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	FAVN	73	39

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Inne badanie	TC	21 976	19 141
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta wolno żyjące inne niż lisy	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	782	19
Razem				62 643	

Rok: 2011

Region	Gatunki zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	1 290	80
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	22 299	22
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	90	3
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	RTCIT	80	53
Terytorium	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	RFFIT	16 130	12 823

Rzeczypospolitej Polskiej					
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Inne badanie	TC	22 421	19 393
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta wolno żyjące inne niż lisy	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	865	23
Razem				63 175	

Rok: 2010

Region	Gatunki zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	980	102
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	23 178	15
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	MIT	98	1
Terytorium	Lisy wolno żyjące	Badanie	RTCIT	112	72

Rzeczypospolitej Polskiej		mikrobiologiczne lub wirusologiczne			
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Badanie serologiczne	RFFIT	16 319	13 855
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Lisy wolno żyjące	Inne badanie	TC	22 486	20 047
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Zwierzęta wolno żyjące inne niż lisy	Badanie mikrobiologiczne lub wirusologiczne	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	801	12
Razem				63 974	

6.6.3. Dane dotyczące szczepień lub leczenia dzikich zwierząt

Rok: 2014 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region (województwo)	Powierzchnia (km^2)	Program szczepienia lub leczenia		
		liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	liczba akcji	całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która została wyłożona lub podana

kujawsko-pomorskie	16 533,40	331 200	1	331 200
lubelskie	22 208,00	1 138 800	2	1 138 800
łódzkie	16 970,00	680 000	2	680 000
małopolskie	15 183,00	923 060	2	923 060
mazowieckie	32 069,00	1 290 060	2	1 290 060
opolskie	8 000,00	160 000	1	160 000
podkarpackie	16 353,18	1 006 400	2	1 006 400
podlaskie	19 175,00	979 200	2	979 200
pomorskie	16 559,00	331 180	1	331 180
śląskie	10 130,50	446 320	2	446 320
świętokrzyskie	10 500,97	630 200	2	630 200
warmińsko-mazurskie	21 483,00	1 140 000	2	1 140 000
RAZEM	205 165,05	9 056 420		9 056 420

Rok: 2013 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Powierzchnia	Program szczepienia lub leczenia

(województwo)	(km^2)	liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	liczba akcji	całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która została wyłożona lub podana
dolnośląskie	16 044,98	320 898	1	320 898
kujawsko-pomorskie	16 533,40	662 400	2	662 400
lubelskie	22 441,00	1 145 280	2	1 145 280
lubuskie	13 054,00	261 080	1	261 080
łódzkie	16 970,00	678 800	2	678 800
małopolskie	15 183,00	910 980	2	910 980
mazowieckie	32 069,00	1 290 060	2	1 290 060
opolskie	8 000,00	320 000	2	320 000
podkarpackie	16 133,00	968 800	2	968 800
podlaskie	19 175,00	978 260	2	978 260
pomorskie	16 559,00	662 360	2	662 360
śląskie	10 130,50	447 220	2	447 220
świętokrzyskie	10 500,00	420 000	2	420 000
warmińsko-mazurskie	21 483,00	1 140 000	2	1 140 000
wielkopolskie	27 637,66	1 105 506	2	1 105 506

zachodniopomorskie	20 000,00	800 000	2	800 000
RAZEM	281 913,54	12 111 644		12 111 644

Rok: 2012 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region (województwo)	Powierzchnia (km^2)	Program szczepienia lub leczenia		
		liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	liczba akcji	całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która została wyłożona lub podana
dolnośląskie	15 958,00	319 160	1	319 160
kujawsko-pomorskie	16 533,40	662 400	2	662 400
lubelskie	22 441,00	1 145 280	2	1 145 280
lubuskie	13 054,00	522 160	2	522 160
łódzkie	16 970,00	678 800	2	678 800
małopolskie	15 183,00	910 980	2	910 980
mazowieckie	32 069,00	1 290 060	2	1 290 060
opolskie	8 000,00	320 000	2	320 000
podkarpackie	16 133,00	967 980	2	967 980
podlaskie	18 162,00	951 720	2	951 720

pomorskie	16 559,00	662 360	2	662 360
śląskie	10 130,50	447 220	2	447 220
świętokrzyskie	10 500,00	420 000	2	420 000
warmińsko-mazurskie	21 483,00	1 200 000	2	1 200 000
wielkopolskie	27 637,66	1 105 506	2	1 105 506
zachodniopomorskie	20 000,00	800 000	2	800 000
RAZEM	280 813,56	12 403 626		12 403 626

Rok: 2011 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region (województwo)	Powierzchnia (km^2)	Program szczepienia lub leczenia		
		liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	liczba akcji	całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która została wyłożona lub podana
dolnośląskie	15 958,00	319 160	1	319 160
kujawsko-pomorskie	16 533,40	662 400	2	662 400
lubelskie	22 441,00	988 400	2	988 400
lubuskie	13 054,00	522 160	2	522 160
łódzkie	16 970,00	678 800	2	678 800

małopolskie	15 183,00	910 980	2	910 980
mazowieckie	32 069,00	1 282 760	2	1 282 760
opolskie	8 000,00	320 000	2	320 000
podkarpackie	16 133,00	756 420	2	756 420
podlaskie	18 162,00	748 440	2	748 440
pomorskie	16 559,00	662 360	2	662 360
śląskie	10 130,50	405 220	2	405 220
świętokrzyskie	10 500,00	567 000	2	567 000
warmińsko-mazurskie	21 483,00	990 000	2	990 000
wielkopolskie	27 637,66	1 105 506	2	1 105 506
zachodniopomorskie	20 000,00	800 000	2	800 000
RAZEM	280 813,56	11 719 606		11 719 606

Rok: 2010 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region (województwo)	Powierzchnia (km^2)	Program szczepienia lub leczenia		
		liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	liczba akcji	całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która została wyłożona lub podana

dolnośląskie	15 958,00	319 160	1	319 160
kujawsko-pomorskie	16 533,40	662 400	2	662 400
lubelskie	22 441,00	899 150	2	899 150
lubuskie	13 054,00	522 160	2	522 160
łódzkie	16 970,00	678 800	2	678 800
małopolskie	15 183,00	726 840	2	726 840
mazowieckie	32 069,00	1 282 760	2	1 282 760
opolskie	8 000,00	320 000	2	320 000
podkarpackie	16 133,00	645 320	2	645 320
podlaskie	18 162,00	748 440	2	748 440
pomorskie	16 559,00	662 360	2	662 360
śląskie	10 130,50	405 220	2	405 220
świętokrzyskie	10 500,00	567 000	2	567 000
warmińsko-mazurskie	21 483,00	990 000	2	990 000
wielkopolskie	27 637,66	1 105 506	2	1 105 506
zachodniopomorskie	20 000,00	800 000	2	800 000
RAZEM	280 813,56	11 335 116		11 335 116

7. Założenia programu

7.1. Założenia związane z badaniami

7.1.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań	Przewidywana liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	lisy wolno żyjące	mózg	nadzór	1 106	44
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	lisy wolno żyjące	mózg	monitoring akcji	10 716	22
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	sarny	mózg	nadzór	125	1
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	kuny	mózg	nadzór	124	4

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	jenoty	mózg	nadzór	87	1
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	koty	mózg	nadzór	1 079	5
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	psy	mózg	nadzór	625	8
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	nietoperze	mózg	nadzór	187	7
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	inne zwierzęta	mózg	nadzór	375	3
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	ELISA	lisy wolno żyjące	surowica	monitoring akcji	10 716	4 577
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	TC	lisy wolno żyjące	żuchwa	monitoring akcji	10 716	9 459

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RTCIT	lisy wolno żyjące	mózg	nadzór	135	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RTCIT	inne zwierzęta	mózg	nadzór	1 567	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny	lisy wolno żyjące	mózg	monitoring akcji	66	66
RAZEM					37 624	

7.1.2. Założenia w zakresie badania stad i zwierząt

7.1.2.1. Założenia w zakresie badania stad

Nie będą prowadzone.

7.1.2.2. Założenia w zakresie badań zwierząt

Nie będą prowadzone.

7.2. Założenia w zakresie kwalifikacji stad i zwierząt

Nie będą prowadzone.

7.3. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

7.3.1. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

Nie będą prowadzone.

7.3.2. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia dzikich zwierząt

Region (województwo)	Powierzchnia (km^2)	Cele programu szczepienia lub leczenia		
		liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania w ramach akcji	planowana liczba akcji	całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania
lubelskie	22 278	569 400	2	1 138 800
małopolskie	15 183	463 490	2	926 980
mazowieckie	18 970	381 225	2	762 450
podkarpackie	16 315	493 945	2	987 890
podlaskie	19 175	443 375	2	886 750
pomorskie	2 402	48 040	2	96 080
śląskie	10 135	202 780	2	405 560
świętokrzyskie	10 501	315 126	2	630 252
warmińsko-mazurskie	21 483	495 000	2	990 000

Razem		3 412 381		6 824 762

W województwach wymienionych w powyższej tabeli planowane jest wykonanie dwóch akcji szczepień, przy czym liczba akcji szczepień w poszczególnych województwach może ulec zwiększeniu w przypadku wystąpienia sytuacji, o której mowa w § 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie.

8. Szacunkowa analiza kosztów programu[1)]

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Jednostka	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Kwota całkowita w zł[3)]	Koszt jednostkowy w euro[2)]	Kwota całkowita w euro[2)]	Wniosek o dofinansowanie z funduszy Unii (tak/nie)
1. Badania laboratoryjne – w 2016 r.								
Koszt pobierania próbek	Dostarczenie lisów wolno żyjących, odstrzelonych w ramach monitoringu, do badań laboratoryjnych	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	10 716	43,62	467 431,92	10,82	115 947,12	tak
Koszt pobierania próbek	Pozostały koszt pobierania próbek (wszystkie zwierzęta wrażliwe na wściekliznę)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	14 424	27,41	395 361,84	6,80	98 083,20	tak
Koszt analizy	Test: immunofluorescencja odcisków mózgowych - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny (wszystkie zwierzęta wrażliwe na wściekliznę)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	3 708	52,75	195 597,00	13,09	48 537,72	tak
Koszt analizy	Test: immunofluorescencja odcisków mózgowych -	Indywidualna	10 716	52,75	565 269,00	13,09	140 272,44	tak

	badanie w ramach monitoringu (lisy wolno żyjące)	próbka/badanie zwierzęcia						
Koszt analizy	Test: ELISA (lisy wolno żyjące)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	10 716	61,42	658 176,72	15,24	163 311,84	tak
Koszt analizy	Test: TC (lisy wolno żyjące)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	10 716	7,43	79 619,88	1,84	19 717,44	tak
Koszt analizy	Test: izolacji wirusa w hodowli komórek mysiej neuroblastomy (wszystkie zwierzęta wrażliwe na wściekliznę)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	1 702	222,20	378 184,40	55,14	93 848,28	tak
Koszt analizy	Test: sekwencjonowanie wirusa (różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny u lisów wolno żyjących)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	66	150,41	9 927,06	37,32	2 463,12	tak
2. Szczepienie - w 2016 r.								
	Doustne szczepienia dzikich	Dawka	6 824 762	2,28	15 560 457,36	0,57	3 890 114,34	

Zakup szczepionki	zwierząt	szczepionki						tak
Koszty dystrybucji	Doustne szczepienia dzikich zwierząt	Dawka szczepionki	6 824 762	1,54	10 510 133,48	0,38	2 593 409,56	tak
3. Czyszczenie i dezynfekcja – w 2016 r.								
Czyszczenie i dezynfekcja	Czyszczenie i dezynfekcja powierzchni	Metr kwadratowy powierzchni	1 875	3,62	6 787,50	0,90	1 687,50	nie
4. Inne koszty – w 2016 r.								
Koszty utylizacji	Utylizacja odpadów laboratoryjnych	Kilogram odpadów	117 206	2,43	284 810,58	0,60	70 323,60	nie
Koszty materiałów	Materiały weterynaryjne	Sztuka	36 904	3,36	123 997,44	0.83	30 630.32	nie
Koszt obserwacji	Obserwacja zwierzęcia podejrzanego o wściekliznę	Obserwacja	23 198	168,49	3 908 631,02	41,81	969 908,38	nie

Koszty akcji informacyjnych	Materiały informacyjne na temat terminów akcji szczepień	Ulotka/plakat	121 370	0,07	8 495,90	0.02	2427.40	tak
RAZEM					33 152 881,10		8 240 682,26	
KOSZTY KWALIFIKOWALNE					28 828 654,56		7 168 132,46	

1) Wszystkie wartości są podane bez VAT.

2) Wyliczenie kosztów według kursu 1 euro = 4,03 zł (zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja październik 2015 r.).

3) Są to szacunkowe koszty, które zostały dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2016 w ramach limitu wydatków właściwej części budżetowej.

Koszty programu będą finansowane ze środków budżetowych w ramach rozdziału 01022 i rezerwy celowej przeznaczonej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz na dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej.

75% kosztów kwalifikowalnych (21 621 490,92 zł) będzie podlegać współfinansowaniu ze środków finansowych Unii Europejskiej.

Załączniki do programu zwalczania wścieklizny (*Rabies*)

Załącznik nr 1

Przypadki wścieklizny **Kraj:** **Rzeczpospolita Polska (POL)** **Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):** **I - IV** **2009**

Obszar	Przypadki wścieklizny																							
	Zwierzęta domowe									*Zwierzęta wolno żyjące*														
Województwo	**pies**	**kot**	**bydło**	**koń**	**owca**	**koza**	**świnia**	**bezdomny pies**	**inne**	**lis**	**jenot**	**szop**	**wilk**	**borsuk**	**kuna**	**inne łasicowate**	**inne mięsożerne**	**dzik**	**sarna**	**jeleń**	**daniel**	**inne**	**nietoperz**
dolnośląskie																							
kujawsko-pomorskie																							
lubelskie										3													1
lubuskie																							
łódzkie																							
małopolskie																							
mazowieckie																							1
opolskie																							
podkarpackie										2													
podlaskie										1													
pomorskie																							
śląskie																							
świętokrzyskie																							
warmińsko-mazurskie																							
wielkopolskie																							
zachodniopomorskie																							
Razem										**6**													**2**

Zwierzęta domowe	**0**
Zwierzęta wolno żyjące	**8**
RAZEM	**8**

Załącznik nr 2

Przypadki wścieklizny **Kraj:** **Rzeczpospolita Polska (POL)** **Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):** **I - IV** **2010**

Obszar	Przypadki wścieklizny																							
	Zwierzęta domowe										*Zwierzęta wolno żyjące*													
Województwo	**pies**	**kot**	**bydło**	**koń**	**owca**	**koza**	**świnia**	**bezdomny pies**	**inne**		**lis**	**jenot**	**szop**	**wilk**	**borsuk**	**kuna**	**inne łasicowate**	**inne mięsożerne**	**dzik**	**sarna**	**jeleń**	**daniel**	**inne**	**nietoperz**
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie	1	1									9	1												
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie	5	6	4	1	2			1			94				1	3				1				
mazowieckie																								1
opolskie																								
podkarpackie											13													
podlaskie		1									1													2
pomorskie																								
śląskie																								
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie																								1
wielkopolskie																								1
zachodniopomorskie																								1
Razem	**6**	**8**	**4**	**1**	**2**			**1**			**117**	**1**			**1**	**3**				**1**				**6**

Zwierzęta domowe	**22**
Zwierzęta wolno żyjące	**129**
RAZEM	**151**

Załącznik nr 3

Przypadki wścieklizny **Kraj:** **Rzeczpospolita Polska (POL)** **Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):** **I - IV** **2011**

Obszar	Przypadki wścieklizny																							
	Zwierzęta domowe									*Zwierzęta wolno żyjące*														
Województwo	**pies**	**kot**	**bydło**	**koń**	**owca**	**koza**	**świnia**	**bezdomny pies**	**inne**	**lis**	**jenot**	**szop**	**wilk**	**borsuk**	**kuna**	**inne łasicowate**	**inne mięsożerne**	**dzik**	**sarna**	**jeleń**	**daniel**	**inne**	**nietoperz**
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie										12														
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie	2	7	3					1		38				1	6						1	1		
mazowieckie																							1	
opolskie																								
podkarpackie	6	1	2							46	1			2	3				2					
podlaskie		2	8				1			2				1										
pomorskie																							1	
śląskie										1														
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie			1							4	1												2	
wielkopolskie																								
zachodniopomorskie																								
Razem	8	10	14				1	1		103	2			4	9				2		1	1	4	

Zwierzęta domowe	34
Zwierzęta wolno żyjące	126
RAZEM	160

Załącznik nr 4

Przypadki wścieklizny **Kraj:** **Rzeczpospolita Polska (POL)** **Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):** **I - IV** **2012**

Obszar	Przypadki wścieklizny																								
	Zwierzęta domowe										*Zwierzęta wolno żyjące*														
Województwo	**pies**	**kot**	**bydło**	**koń**	**owca**	**koza**	**świnia**	**bezdomny pies**	**inne**		**lis**	**jenot**	**szop**	**wilk**	**borsuk**	**kuna**	**inne łasicowate**	**inne mięsożerne**	**dzik**	**sarna**	**jeleń**	**daniel**	**inne**	**nietoperz**	
dolnośląskie																									
kujawsko-pomorskie																									
lubelskie											4														
lubuskie																									
łódzkie																									
małopolskie	1	1			1						21														
mazowieckie																								1	
opolskie																									
podkarpackie	10	11	8								170				2	10	1			1					
podlaskie	1	2	2								4	2													
pomorskie																								1	
śląskie	1																								
świętokrzyskie																									
warmińsko-mazurskie											1													1	
wielkopolskie																									
zachodniopomorskie																									
Razem	13	14	10		1						200	2			2	10	1			1				3	

Zwierzęta domowe	38
Zwierzęta wolno żyjące	219
RAZEM	257

Załącznik nr 5

Przypadki wścieklizny **Kraj:** **Rzeczpospolita Polska (POL)** **Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):** **I - IV** **2013**

Obszar	Przypadki wścieklizny																							
	Zwierzęta domowe									*Zwierzęta wolno żyjące*														
Województwo	**pies**	**kot**	**bydło**	**koń**	**owca**	**koza**	**świnia**	**bezdomny pies**	**inne**	**lis**	**jenot**	**szop**	**wilk**	**borsuk**	**kuna**	**inne łasicowate**	**inne mięsożerne**	**dzik**	**sarna**	**jeleń**	**daniel**	**inne**	**nietoperz**
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								1
lubelskie	2									16														2
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie	5	4	6							39				1	3									
mazowieckie																								
opolskie																								
podkarpackie	9	10	1					4		80				3	6				2		2	1	3	
podlaskie																								
pomorskie																								1
śląskie																								
świętokrzyskie	1									1														
warmińsko-mazurskie																								
wielkopolskie																								
zachodniopomorskie																								1
Razem	17	14	7					4		136				4	9				2		2	1	8	

Zwierzęta domowe	42
Zwierzęta wolno żyjące	162
RAZEM	204

Załącznik nr 6

Przypadki wścieklizny **Kraj:** **Rzeczpospolita Polska (POL)** **Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):** **I - IV** **2014**

Obszar	Przypadki wścieklizny																							
	Zwierzęta domowe									*Zwierzęta wolno żyjące*														
Województwo	**pies**	**kot**	**bydło**	**koń**	**owca**	**koza**	**świnia**	**bezdomny pies**	**inne**	**lis**	**jenot**	**szop**	**wilk**	**borsuk**	**kuna**	**inne łasicowate**	**inne mięsożerne**	**dzik**	**sarna**	**jeleń**	**daniel**	**inne**	**nietoperz**
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								1
lubelskie										2														
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie	9	4	2							59	1			1	2				3					
mazowieckie																								2
opolskie																								
podkarpackie		1								5					2									1
podlaskie										4														
pomorskie																								2
śląskie																								
świętokrzyskie										3														
warmińsko-mazurskie																								1
wielkopolskie																								
zachodniopomorskie																								
Razem	**9**	**5**	**2**							**73**	**1**			**1**	**4**				**3**					**7**

Zwierzęta domowe	16
Zwierzęta wolno żyjące	89
RAZEM	105